

Notitie

'Onderbouwing mitigerende maatregelen Gewone grootoorvleermuis Stegerveld'

Auteurs: Ing. M. (Marco) van der Sluis en ing. J.G. (Janneke) Lindenholz
Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman
Project: 11-327A
Datum: 15 september 2011
Status: Definitief

1. Aanleiding en doelstelling

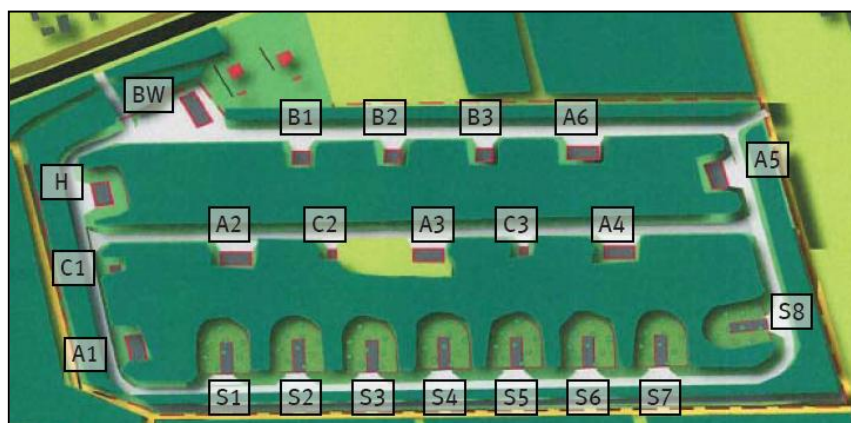
In 2010 is in opdracht van 'woningstichting de Veste' een vleermuisonderzoek¹ uitgevoerd op voormalig defensie terrein 'Stegerveld' tussen Ommen en Hardenberg. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat één gebouw (A1) een belangrijke functie heeft als verblijfplaats van Gewone grootoorvleermuis. Dit gebouw krijgt echter een maatschappelijke bestemming en zal daardoor haar functie voor vleermuizen verliezen. Om vleermuizen een alternatief te bieden wordt gebouw A2 (met een vergelijkbare bouw als A1) zodanig ingericht dat het gebouw dezelfde functies voor Gewone grootoorvleermuis krijgt als gebouw A1 momenteel heeft.

Doel van voorliggende notitie is om een onderbouwing te geven van de mitigerende maatregelen die genomen moeten worden om negatieve effecten op Gewone grootoorvleermuis te voorkomen als gevolg van de omvorming van gebouw A1.

2. Situatie

Beschrijving gebouwen

De gebouwen A1 en A2 liggen op voormalig defensie terrein 'Stegerveld' (zie figuur 1 voor de ligging van de gebouwen) en zijn in het verleden gebruikt als opslag voor munitie.

Figuur 1: Nummering van de gebouwen op voormalig defensie terrein 'Stegerveld'.

Beide gebouwen hebben een afmeting van circa 20 bij 10 meter en zijn omgeven door bos. De dikke muren van de gebouwen A1 en A2 zorgen voor een vrij constante binnentemperatuur en tevens zijn de ruimten zeer donker. Gebouw A1 en A2 zijn voor

¹ Lindenholz, J.G. (2010). Notitie vleermuisonderzoek. 'Locatie Stegerveld, Ommen'. Rapport 10-143. EcoGroen Advies, Zwolle.

vleermuizen toegankelijk via drie ontluuchtingskanalen, die zijn afgeschermd met een grofmazig rooster. In gebouw A1 zijn tussen het rooster en ontluuchtingskanalen smalle openingen (2 à 3 centimeter) aanwezig, die voor vleermuizen eenvoudig passeerbaar zijn. Gebouw A2 is moeilijker toegankelijk voor vleermuizen, omdat smalle openingen tussen het rooster en de ontluuchtingskanalen ontbreken. Daarnaast is één ontluuchtingskanaal nagenoeg afgesloten met twee metalen platen.

Bestaande functie gebouw A1 en A2 voor vleermuizen

In 2010 is vastgesteld dat gebouw A1 door 8 tot 40 exemplaren als paar-, kraam- en zomerverblijfplaats wordt gebruikt¹. In de winter van 2007-2008 is in het gebouw ook een exemplaar van Gewone grootoorvleermuis aangetroffen², wat aangeeft dat gebouw A1 ook geschikt is als winterverblijf.

Figuur 2: Groepje Gewone grootoorvleermuizen in gebouw A1

In 2010 is vastgesteld dat gebouw A2 in gebruik is als winterverblijfplaats door Ruige dwergvleermuis. Gewone grootoorvleermuizen zijn hier niet vastgesteld.

Garantie functionele leefomgeving

Tijdens het onderzoek in 2010 is vastgesteld dat de aantallen Gewone grootoorvleermuizen in gebouw A1 sterk wisselen, terwijl in andere gebouwen op het terrein geen vleermuizen aanwezig waren. Dit indiceert dat de lokaal aanwezige populatie Gewone grootoorvleermuizen ook gebruik maakt van in de omgeving aanwezige gebouwen/ bomen als verblijfplaats. Omdat gebouw A2 een vergelijkbare bouw heeft als gebouw A1, gebouw A2 op korte afstand van gebouw A1 ligt (75 meter) en er op het terrein in het verleden meerdere gebouwen als verblijfplaats van vleermuizen (en Gewone grootoorvleermuis in het bijzonder) zijn gebruikt is het zeer aannemelijk dat Gewone grootoorvleermuis gebouw A2 op korte termijn zal ontdekken als verblijfplaats. Bovendien zijn naar verwachting buiten het terrein alternatieve verblijfplaatsen aanwezig. De vleermuizen kunnen naar verwachting dan ook eenvoudig uitwijken naar alternatieve verblijfplaatsen. In combinatie met de voorgestelde mitigerende maatregelen (zie hoofdstuk 3. Advies) blijft de functionele leefomgeving van Gewone grootoorvleermuis zowel op de korte als de lange termijn gegarandeerd.

² Lindenholz, J.G. & M. van der Sluis (2008). Quickscan natuurtoets voormalig defensie terrein Stegerveld; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 07-066. EcoGroen Advies, Zwolle.

3. Advies

In dit hoofdstuk wordt beschreven en onderbouwd welke mitigerende maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten op Gewone grootoorvleermuis te voorkomen. Van belang is dat gebouw A2 eerst geschikt wordt gemaakt voor vleermuizen, alvorens gebouw A1 wordt omgevormd/ ongeschikt wordt gemaakt.

1. Verbeteren toegankelijkheid gebouw A2

Gebouw A1 dient als referentie voor de inrichting van gebouw A2. Qua toegankelijkheid zijn de belangrijkste verschillen tussen gebouw A1 en A2 het ontbreken van openingen tussen het rooster en het ontluchtingskanaal en de aanwezigheid van één ontluchtingskanaal die vrijwel geheel afgesloten is in gebouw A2.

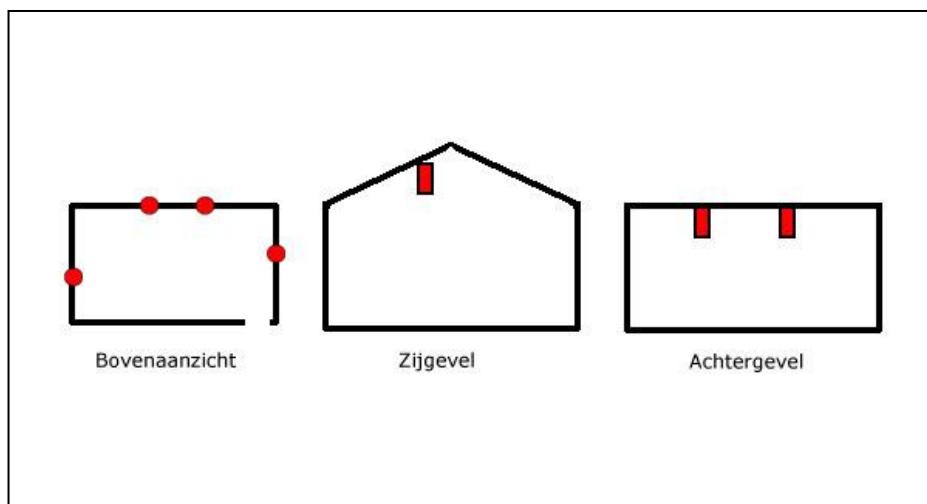
Om de toegankelijkheid van gebouw A2 te verbeteren, dient het rooster direct onder de nok van het dak iets te worden verbogen of deels te worden verwijderd, zodat smalle openingen (2 à 3 cm) ontstaan tussen het rooster en het ontluchtingskanaal³. Geheel verwijderen of het maken van grotere openingen is nadelig voor vleermuizen, omdat er dan mogelijk roofdieren in het gebouw terecht kunnen komen. Daarnaast dient het vrijwel gesloten ontluchtingskanaal weer open gezet te worden.

Geadviseerd wordt de ontluchtingspijpen spinnenweb-vrij te maken.

2. Ophangen van vleermuiskasten in gebouw A2

Aangezien gebouw A1 qua binnenruimte identiek is aan gebouw A2 wordt verwacht dat de inrichting van de binnenruimte geen oorzaak is voor het nagenoeg ontbreken van vleermuizen.

Het ophangen van vleermuiskasten in gebouw A2 biedt extra mogelijkheden voor vleermuizen, omdat vleermuizen de voorkeur hebben om in smalle ruimten weg te kruipen. Voorgesteld wordt om vier kasten op te hangen aan verschillende gevels van het gebouw. In onderstaande figuur zijn de voorkeurslocaties weergegeven.

Figuur 3: Voorkeurslocaties vleermuiskasten gebouw A2

3. Garanderen rust gebouw A2

Om nieuwsgierige gebruikers van het toekomstige zorglandschap uit gebouw A2 te weren is het van belang dat het gebouw wordt afgesloten en alleen ten behoeve van eventueel vleermuisonderzoek wordt geopend. Hierdoor blijft verstoring van vleermuizen tot een minimum beperkt.

³ Dit is ter plaatse toegelicht door een medewerker van EcoGroen Advies (Dhr. M. van der Sluis) aan een medewerker van 'woningstichting de Veste' (Mevr. R. Sangers) op 15 september 2011.

4. Ongeschikt maken gebouw A1

Het ongeschikt maken van gebouw A1 kan plaatsvinden, nadat de maatregelen voor gebouw A2 (verbeteren toegang en ophangen vleermuiskasten) zijn uitgevoerd. Gebouw A1 kan vrij eenvoudig ongeschikt worden gemaakt voor vleermuizen door de alle deuren van het gebouw te openen. Hierdoor wordt het gebouw onaantrekkelijk voor vleermuizen, vanwege tochtstromen en vooral doordat de ruimte geheel verlicht wordt.

Het openzetten van de deuren dient plaats te vinden in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de Gewone grootoorvleermuis, bij een buitentemperatuur van minimaal 5 °C. Van belang is om de deuren pas aan het eind van de middag te openen om kans op predatie door roofdieren tot een minimum te beperken. Wanneer de vleermuizen na één of enkele dagen vertrokken zijn, kunnen de ontluuchtingskanalen afgesloten worden en kunnen de deuren vervolgens weer gesloten worden. Op deze wijze is gebouw A1 niet meer toegankelijk voor vleermuizen.

4. Samenvatting

Gebouw A1 wordt door 8 tot 40 Gewone grootoorvleermuizen als paar-, kraam- en zomerverblijfplaats gebruikt. Ook is hier in het verleden een overwinterend exemplaar aangetroffen. Gebouw A2 is in beeld als alternatieve verblijfplaats voor Gewone grootoorvleermuis, die momenteel huizen in gebouw A1.

Omdat de constructie van gebouw A2 volledig identiek is aan gebouw A1 en beide gebouwen dichtbij elkaar liggen is een zeer goede uitgangssituatie aanwezig om te zorgen dat Gewone grootoorvleermuizen gebouw A1 verlaten en zich in gebouw A2 gaan vestigen. Wel is het belangrijk dat enkele mitigerende maatregelen worden getroffen.

Alvorens gebouw A1 ongeschikt te maken, dient de toegankelijkheid van gebouw A2 verbeterd te worden door aanpassingen te maken in de ontluuchtingskanalen. Bovendien worden extra mogelijkheden voor vleermuizen gecreëerd door vier vleermuiskasten op te hangen in gebouw A2. Vervolgens kan gebouw A1 in de minst kwetsbare periode van Gewone grootoorvleermuis (oktober) ongeschikt gemaakt worden door de deuren van het gebouw te openen, waardoor de ruimte verlicht en tochtig wordt.